

Rurban region

Uppgift 2 – Normkritisk läsning av styrdokument

2019-03-05

Det öppna Skåne 2030 – Skånes regionala utvecklingsstrategi (RUS)

[länk till Det öppna Skåne 2030](#)

Karl Magnus Adielsson, Anna Råman, Karl Magnus Lenntorp, Anna Liljehov, Jeanette Flodqvist, Jaana Järretorp

Det öppna Skåne 2030 identifierar ett antal problem som bör lösas

- Skåne har en *låg försörjningsbörda pga en låg sysselsättningsgrad*, speciellt bland utrikes födda samt i den östra halvan av Skåne. Vi måste alltså få fler i arbete. Dellösningar: ökad gymnasiebehörighet bland skolungdomar och förbättrad infrastruktur inom regionen
- *Det skånska näringslivet har en låg produktivitet*. Att satsa på innovationer är en viktig dellösning.
- *Skåne har en tudelad arbetsmarknad med två arbetsmarknadsregioner* (Malmö/Lund/Helsingborg samt Hässleholm/Kristianstad) *med en bristfällig rörlighet mellan och inom dessa*. Lösning: en förbättrad infrastruktur inom regionen
- *Både väg- och tågnät är i stora delar överbelastade i Skåne*. Lösning: förbättrad infrastruktur
- Skåne har stora miljöutmaningar – *regionen lever inte upp till de nationella miljömålen*. Lösning: ett tydligare kretsloppstänkande

Vad är relevant ur ett stad/land perspektiv?

- Sysselsättningsgraden är relativt låg i den östra delen av Skåne/i områden som inte ligger nära de två arbetsmarknadsregionerna. Detta vill regionen lösa genom förbättrad infrastruktur: folk på landet ska kunna ta sig in till kärnorna snabbt där de kan arbeta och få tillgång till samhällsservice.
- Det framgår i dokumentet att regionen vill satsa på kärnorna i regionen. Med det – får man förmoda – avses även främjande av innovation/näringsliv. Indirekt: Ingenting om att gynna etablerandet av näringar/företag på landsbygden.

Vilka skillnader i uttalade mål och ambitioner å ena sidan och uttalade förutsättningar och föreslagna åtgärder å andra sidan finns i Det öppna Skåne 2030 när det gäller frågor som rör stad och land?

Exemplet stad- och landperspektivet

Under ställningstagandet Skåne ska dra nytta av sin flerkärniga ortstruktur finns 6 delstrategier varav ett är att *”Stärka stad och landsbygd utifrån sina respektive behov och utveckla samspelet mellan dem”*. Under ställningstagandet finns inga uttalade uppföljningsbara mål med direkt koppling till ovanstående delstrategi, vilket det finns för andra exempelvis delstrategi om tillgänglighet.

Föreslagna åtgärder i text under delstrategin *”Stärka stad och landsbygd utifrån sina respektive behov och utveckla samspelet mellan dem”*

Andelen ekologiska och närproducerade livsmedel ska öka, och tillsammans med en hållbar djurhållning ska vår mat ska bli ännu godare. Den skånska landsbygdens tillväxt och utvecklingspotential ska utvecklas, med fler entreprenörer, ekobönder och fler konsumenter som bryr sig och väljer ekologiskt.

Reflektioner och uttalade förutsättningar

I avsnittet beskrivs hur landsbygden ska utvecklas, inte staden trots att det handlar om att stärka stad och landsbygd. Landsbygdens styrkor pekas ut som skogs- och jordbruksnäringar, som grundförutsättningar för livsmedelsproduktion och gröna näringar, samt som förutsättning för fritids- och rekreationsmöjligheter. Det beskrivs att *”det är lätt att fokus hamnar på de urbana områdena men dessa områden är starkt beroende av sin omkringliggande landsbygd.”* Reflektion: att ett utifrånperspektiv beskriver landsbygden och att konsumtionsperspektivet är starkt, vilket befäster landsbygdens roll som matproducent. Även om skrivningar om att samspelet mellan stad och landsbygd behöver utvecklas utifrån sina respektive styrkor och behov återkommer i text, adresseras inget hur och fokuset är på landsbygdens behov av utveckling. I åtgärderna beskrivs landsbygdens utvecklingsbehov, vilka kan tolkas som att tillväxten och utvecklingspotentialen antingen finns men inte nyttjas eller helt enkelt är låg. Lösningen ses som att fler entreprenörer behövs, ekobönder och konsumenter som stödjer det ekologiska, vilket kan tolkas som att det finns få entreprenörer, ekobönder är rollen som bönderna ska ta, och att detta ska stödjas av medvetna konsumenter, som inte finns i tillräcklig utsträckning idag.

Vilka är bilderna av staden respektive landsbygden?

En snabb genomgång av strategin, se nedan, visar att begreppet *stad och land* inte används explicit. Detta kan förklaras med dokumentet skrevs 2014 då hade inte begreppet fått riktigt samma genombrott som det har under de senaste åren.

Genomgången visar också på en balans i antalet omnämmande av motsvarande begrepp även om stad används i högre grad. Dokumentet handlar till stor del om att satsa på utveckling i starka kärnor för att möta Skånes utmaningar.

Bilderna som förmedlas känns relevanta även om staden genomgående är platsen där utveckling sker medan landsbygden i hög grad omnämns i samband med ord som rekreation, livsmedelproduktion närhet till etc. synsättet personifieras av begreppen *Dynamiska städer* och *Den lilla byn på landet*.

Stad	Neutrala	Land
Staden	Stads- och byutveckling	Bysamhällen
Stadsdelar	Stad och landsbygd	Landsbygdsprogram
Städer		Landsbygd
Storstaden	Samhällsbygget	Den lilla byn på landet
Småstad	Samhällen	Byar
Storstadsregion		Glesbygd
Dynamiska städer	Tätort	Byutveckling
Stadsutveckling	Tätortstäthet	
Huvudstadsregion		
Urbanitet		
Urbana områden		
Urbanisering		
Urban		

Vilka är bilderna av staden respektive landsbygden?

Avsnittet Skåne ska dra nytta av sin flerkärniga Ortsstruktur "flerkärnighetsavsnittet" innehåller flera bra skrivningar om landsbygden och förhållandet STAD-LAND. Exempel på det är bl.a:

Vi ska skapa möjligheter för människor att kunna bo, leva och verka i hela Skåne."... " Det är viktigt att alla tätorter och kommuner ser sig själva i ett större omland, som en pusselbit i Skåne samtidigt som kopplingarna mellan dem är central. Skånes samtliga delar fyller viktiga funktioner och är ömsesidigt beroende av varandra. Vi ska skapa ett mer sammanhållet Skåne, där skillnader bejakas och olikheter tas tillvara så att varje del utvecklas och stärks utifrån sina styrkor och förutsättningar.

När det gäller kopplingen mellan detta avsnitt och övriga delar i RUS:en som behandlar Tillväxt, Välfärd och Attraktivitet skiner det igenom att STADs-perspektivet är det som förutsätts som huvudsynsätt. Och det kanske är rätt ur ett ekonomiskt tillväxtperspektiv. Exempel på det är antalet gånger som olika begrepp nämns i RUS:en; Stad (38 ggr), Flerkärnighet (21 ggr), Hela Skåne (11), Landsbygd (11 ggr).

Vi ska kraftsamla för att stärka Malmö, Lund och Helsingborg som tillväxtmotorer för att öka Skånes konkurrenskraft. Ett stärkt Kristianstad och Hässleholm som gemensam tillväxtmotor gynnar hela Skåne. Ystad, Landskrona och Trelleborg ska även stärkas som regionala kärnor utifrån sina geografiska lägen och funktioner.

Det är tydligt att dokumentet vill framhäva att Skåne är en del av Greater Copenhagen. ... en metropol- /storstadsregion med omkring fyra miljoner invånare - som motvikt till Stockholmsregionens 2,3 ("Stor-Stockholm" 2.344,124 invånare enligt SCB, 2018), Stor-Göteborg 1.028.248 invånare (SCB, 2018), Skåne län: 1.362.164 invånare (SCB, 2018).

Skåne är med sina 1,3 miljoner invånare en av Sveriges tre storstadsregioner. Detta blir särskilt påtagligt genom att vi är en del av Öresundsregionen. Med 250 tätorter har Skåne en större täthet av orter än någon annan del av Sverige.

Vilka dikotomier/motsatspar är synliga och upprätthålls?

Intrycket är att RUS:en har staden som norm - något annat vore kanske konstigt - men att det finns flera starka skrivningar som pekar mot ett helhetstänkande.

Exempel på avsnitt med normperspektiv

I det öppna Skåne är storstaden granne med den lilla byn på landet.

Skåne är med sina 1,3 miljoner invånare en av Sveriges tre storstadsregioner. Detta blir särskilt påtagligt genom att vi är en del av Öresundsregionen. Med 250 tätorter har Skåne en större täthet av orter än någon annan del av Sverige.

Och vi ska medvetet arbeta för att lyfta våra tre prioriterade styrkeområden: smarta material, smarta hållbara städer och personlig hälsa.

Exempel på avsnitt med ett helhetstänkande

I det öppna Skåne går det att bo på landet och jobba i staden – eller tvärtom.

Vi ska skapa möjligheter för människor att kunna bo, leva och verka i hela Skåne.

Vi ska satsa på att utveckla kommunikationer, framförallt kollektivtrafiken, som bidrar till att alla invånare kan ta sig till och från jobb, studier eller kultur- och fritidsaktiviteter på ett klimatneutralt och energisnålt sätt – oavsett var de bor.

Avslutande reflektion/alternativt förhållningssätt

Eftersom Region Skånes övergripande uppdrag är att bidra till god LIVSKVALITET för medborgarna behöver det traditionella tillväxtbegreppet vidgas.

Bruttonationalprodukten (BNP), som är det sätt vi i dagsläget mäter värdet på de varor och tjänster som produceras och används i den formella ekonomin i ett land under ett år, är ett ganska snävt synsätt.

När BNP ökar brukar vi beteckna det som ekonomisk tillväxt. BNP är dock inte ett mått som mäter välfärd, utan är endast ett mått på den totala ekonomiska aktiviteten avseende konsumtion, investeringar och export minus import.

BNP/BRP säger inget om produktionen skett på ett sådant sätt att vi inte äventyrar kommande generationers möjlighet till välfärd. Därför borde RUS:en utgå från en utvidgad definition av BNP-begreppet, ev. i linje BRP+ som Tillväxtverket och REGLAB utvecklat.

<https://tillvaxtverket.se/statistik/regional-utveckling/brp--breddat-matt-pa-utveckling.html>